

3. Mezinárodní porovnání

Komparativní analýza konkurenčního postavení České republiky je založena na datech roku 2002, protože údaje EUROSTATu pro rok 2003 v jednotkách množství jsou u mnoha zemí evidentně chybné; také údaje o komparativní úrovni domácích cen (OECD) v roce 2003 jsou méně spolehlivé. Porovnání komparativní úrovně dovozních cen v roce 1993 a v roce 2002 je mírně zkresleno přijetím Švédska, Finska a Rakouska do Unie v roce 1995.

V roce 2002 byla Česká republika v dovozu výrobků zpracovatelského průmyslu zeměmi Evropské unie na 15. místě. Podílela se na něm 1,4 % - podobně jako Maďarsko (1,2 %) nebo Portugalsko (1,1 %), ale podstatně méně než vyspělejší země s menším počtem obyvatel – například než Švédsko (2,2%), Rakousko (1,9 %). Dovoz z Belgie, která má také 10 mil. obyvatel, dosahuje 5,7 %, dovoz z Polska s 39 mil. obyvatel jen 1,4 %. **Oproti roku 1993, kdy podíl České republiky na dovozu výrobků kovozpracujícího průmyslu zeměmi Evropské unie dosahoval necelých 0,5 %, svou pozici posílila téměř o 1 procentní bod, na 1,4 %.** Většího zvýšení svého podílu dosáhla jen Čína (z 2,1 % na 4,7 %).

Na tomto zvýšení podílu českého zboží na trzích Unie se významně podílelo zlepšení cenových relací. Oproti roku 1993 se komparativní úroveň cen výrobků dovezených z České republiky zvedla z 88 % na průměr dovozních cen ve vzájemném obchodě členských zemí Unie. **Přes tento pozitivní vývoj je Česká republika se svými komparativními cenami mezi významnými dovozci Evropské unie stále ještě na jednom z posledních míst.** Nižší úroveň cen ve svém sortimentu dosahují jen Polsko a Čína, podobná je pozice Thai-wanu, Španělska, Portugalska, Slovenska.

V podmínkách konsolidované tržní ekonomiky země vyvází zboží pro které má komparativní výhody. Je proto normální, když dosahuje ve svém vývozním sortimentu nadprůměrnou komparativní úroveň cen na daném trhu. V obchodě s produkcí zpracovatelského průmyslu dosahují vyspělé země na západoevropských trzích vyšší ceny než země méně vyspělé. Nejvyšší jsou kilogramové ceny dosahované Švýcarskem a Spojenými státy, na posledních místech mezi významnými dovozci (jejichž dovoz převýšil v roce 2003 hodnotu 10 mld. EUR) jsou Česká republika, Polsko a Čína. **Zlepšování komparativní úrovně dovozních cen, vykazované většinou zemí, signalizuje prohlubování mezinárodní dělby práce na bázi komparativních výhod.**

Tab. č. 10 Porovnání komparativního postavení zemí na trzích EU
(země jsou řazeny podle hodnoty dovozu v roce 2002)

	Dovoz EU		Podíl na dovozu EU		Komparativní úroveň dovozních cen		Komparativní úroveň domácích cen	
	1993	2002	1993	2002	1993	2002	1993	2002
	mld. ECU	mld. EUR	%		EU-intra = 100		EU-intra = 100	
EU	867,5	1 995,0	100,0	100,0			100	100
- intra	516,4	1 277,5	59,5	64,0	100	100		
- extra	351,2	717,4	40,5	36,0	117	115		
SRN	136,5	317,3	15,7	15,9	119	113	115	108
Francie	85,3	171,7	9,8	8,6	116	112	106	101
USA	69,1	147,5	8,0	7,4	176	213	91	118
Nizozemsko	56,8	136,8	6,5	6,9	120	123	103	103
V. Británie	56,7	128,7	6,5	6,5	120	135	86	109
Belgie+Luc.	56,2	127,3	6,5	6,4	115	124	98	100
Itálie	62,5	115,7	7,2	5,8	110	110	88	92
Čína	18,3	77,8	2,1	3,9	71	70		
Španělsko	26,2	73,0	3,0	3,7	103	101	84	83
Japonsko	46,5	66,6	5,4	3,3	161	176	150	135
Irsko	13,0	50,2	1,5	2,5	172	222	86	112
Švýcarsko	27,1	49,1	3,1	2,5	237	240	131	138
Švédsko	21,3	43,9	2,5	2,2	163	148	115	114
Rakousko	20,5	39,6	2,4	2,0	162	129	108	102
ČR	4,2	26,0	0,5	1,3	88	102	32	52
Polsko	6,0	25,1	0,7	1,3	83	90	43	53
Maďarsko	3,2	23,7	0,4	1,2	105	114	57	53
Dánsko	9,1	23,0	1,1	1,2	143	145	122	127
Finsko	9,6	22,3	1,1	1,1	143	141	96	108
J. Korea	7,5	21,8	0,9	1,1	109	115		74
Portugalsko	8,6	21,2	1,0	1,1	107	110	66	73
Thai-wan	10,0	20,8	1,2	1,0	89	105		
Slovensko	1,0	9,2	0,1	0,5	84	110	32	42

V roce 1993 EU(12) – bez Švédska, Finska a Rakouska, v roce 2003 EU(15).

Prameny dat: Purchasing Power Parities for Eastern Europe, OECD, 1996, Intra- and extra-EU trade, EUROSTAT, 2003, UNCTAD Handbook of Statistics, CD, 2003, Nešvera, V., Vývoj měnového kurzu a komparativní cenové hladiny, ČSÚ, 1998, <http://www.oecd.org/dataoecd/61/56/1876133>, OECD, 2005

Ilustraci k cenovým relacím které budí pozornost poskytují data na výrobové úrovni. Na prvních třech místech výrobového sortimentu dovozu EU ze Švýcarska jsou léky a srdeční stimulanty; tyto švýcarské výrobky dominují na trhu a odlišují se od výrobků dodávaných členskými zeměmi vysokými cenami. Irsko dosahuje obdobného postavení svými léky a informační technikou upravenou pro nevidomé. V sortimentu České republiky, Maďarska, Polska jsou to hlavně výrobky automobilového průmyslu. Pozoruhodné jsou ceny automobilů docilované Slovenskem:

Tab. č. 11 Nejvýznamnější položky dovozu EU, 2003
(vybrané země)

Země původu CN-á (1993)	Dovoz mil. Eur	Podíl na dovozu EU (%)	Jednotková cena			Kg cena		
			Měrná jednotka	EUR	EU- in=1	EUR	EU- in=1	
Švýcarsko		2,2					2,44	
30049019	Léky ostatní pro drobný prodej	2 604	5,7	x	x	x	88,1	1,23
30049099	Léky ostatní ne pro drobný prodej	1 320	9,8	x	x	x	106,1	1,98
90215000	Stimulátory srdeční	1 032	55,1	EUR/kus	3 819	2,00	52 659	6,69
Irsko		2,2						1,85
30049019	Léky ostatní pro drobný prodej	9 314	20,4	x	x	x	107,3	1,50
84714190	Ost. počítače, upravené pro nevidomé	3 175	70,0	EUR/kus	955	1,03	29,2	0,89
84733090	Části počítačů (hlas.výstup pro nevidomé)	1 692	8,4	x	x	x	119,4	2,83
Německo		16,3						1,11
87033219	Vozidle diesel., obsah 1500-2500 cm ³	15 557	31,2	EUR/kus	17 023	1,19	12,4	1,17
87032319	Vozidla benz., obsah 1500-3000 cm ³	15 499	29,5	EUR/kus	16 383	1,21	11,9	1,15
30049019	Léky ostatní pro drobný prodej	10 443	22,9	x	x	x	100,4	1,40
Rakousko		1,9						1,27
85252091	Mobilní telefony	2 225	10,5	EUR/kus	101	0,80	174,3	0,91
87033219	Vozidle diesel., obsah 1500-2500 cm ³	721	1,4	EUR/kus	15 311	1,07	10,8	1,02
84082057	Motory vznětové, výkon nad 100-200 kW	569	50,0	EUR/ks	3 462	0,92	17,8	1,12
Česká republika		1,4						1,01
87033219	Vozidle diesel., obsah 500-2500 cm ³	899	1,8	EUR/kus	8 328	0,58	9,4	0,89
87032210	Vozidla benz., obsah 1000-1500 cm ³	881	3,9	EUR/kus	7 605	0,93	7,6	1,00
84715090	Digitální zpracovatelské jednotky ostatní	683	6,6	x	x	x	x	x
Slovensko		0,6						1,09
87032210	Vozidla benz., obsah 1000-1500 cm ³	869	3,9	EUR/kus	12 678	1,55	12,7	1,68
87032410	Vozidla benz., obsah nad 3000 cm ³	846	11,2	EUR/kus	50 722	1,20	26,2	1,07
87033319	Vozidla diesel., obsah nad 2500 cm ³	821	7,0	EUR/kus	54 002	1,79	23,5	1,40
Polsko		1,4						0,87
84082010	Motory vznětové, obsah do 2500 cm ³	1 163	25,8	EUR/kus	2 113	1,09	13,2	1,23
87032210	Vozidla benz., obsah 1000-1500 cm ³	1 031	4,6	EUR/kus	5 455	0,67	6,5	0,86
84082055	Motory vznětové, výkon nad 50-100 kW	657	52,2	EUR/kus	2 135	1,25	13,7	0,97
Maďarsko		1,2						1,17
85252091	Mobilní telefony	1 663	7,8	EUR/kus	59	0,46	133,1	0,70
84073410	Motory zážehové, obsah nad 1000 cm ³	1 097	31,2	EUR/kus	1 954	1,93	12,5	1,01
84082010	Motory vznětové, obsah do 2500 cm ³	1 026	22,8	EUR/kus	2 343	1,21	15,2	1,42

V roce 1993 byly na prvním místě v sortimentu dovozu z ČR automobily s benzínovým motorem 1000-1500 cm³ (CN 87032219), dosahovaly jen 66 % průměrných cen v této kategorii. Na druhém místě byl odpad a šrot ze železa a oceli (ceny byly jen o 4 % nižší než průměrné). Na třetím místě byly prefabrikované stavby ze železa nebo oceli s cenami o 24 % nižšími oproti cenám ve vzájemném obchodě členských zemí.

Relativně nižší ceny zboží docilované méně vyspělými zeměmi na trzích Evropské unie jsou podmíněny nižší úrovní jejich domácích cen. Čeští výrobci mohli mít z vývozu do zemí Evropské unie zisk i při relativně nižších cenách, díky velkému rozdílu mezi úrovní domácích cen a úrovní cen na vyspělých trzích. Příznivý vývoj cen docilovaných Českou republikou znamenal zvětšení tohoto rozdílu a měl za následek zvýšení atraktivity a rentability vývozu a patrně i zhodnocení měny.

I když konstrukce koeficientu komparativní úrovně domácích cen a koeficientu komparativních dovozních cen nejsou souřadné, jejich korelace je významná a připouští následující interpretaci: Česká republika vykazovala v roce 1993 domácí ceny na 32 % úrovně cen zemí Evropské unie a jednotkové ceny jejich výrobků byly v průměru na 88% úrovně dovozních cen docilovaných ve vzájemném obchodě členských zemí Unie. Dánsko vykazovalo uvedené cenové relace v poměru 122 % : 143 %. V roce 2002 se

dovozní ceny českých výrobků dostaly nad úroveň cen v obchodě členských zemí, ale rozdíl proti úrovni domácích cen se ještě zvětšil. Síla vztahu mezi hladinou domácích cen a hladinou dovozních cen docilovaných na trzích Evropské unie je oslabena extrémními relacemi Irska, které na zahraničních trzích docilovaly ceny podstatně vyšší než by odpovídalo úrovni domácích cen.

Uvedená podmíněnost docilovaných dovozních cen stupněm rozvoje země původu zboží se projevuje v celém spektru komodit dovážených jednotlivými zeměmi.

Průměrné ceny výrobků zpracovatelského průmyslu dovezených v roce 2002 z České republiky se pohybují v rozmezí 84 % (výrobky potravinářského průmyslu) až 120 % (elektrotechnika) cen docilovaných v obchodě mezi členskými zeměmi. U zboží švýcarské proveniencí je toto rozmezí 170 % (potraviny, výrobky metalurgie) až 440 % (přístroje), u zboží čínské proveniencí 46 % (prostředky silniční dopravy) až 104 % (přístroje).

Tab. č. 12 Příklady komparativního postavení zemí podle komodit (2002)

	Česká republika			Švýcarsko			Čína		
	komoditní struktura dovozu do EU (%)	podíl na dovozu EU (%)	koefficient komparativních dovozních cen	komoditní struktura dovozu do EU (%)	podíl na dovozu EU (%)	koefficient komparativních dovozních cen	komoditní struktura dovozu do EU (%)	podíl na dovozu EU (%)	koefficient komparativních dovozních cen
Výrobky zpracovatelského průmyslu	100,0	1,3	1,02	100,0	2,5	2,4	100,0	3,9	0,70
Výrobky potravinářského průmyslu	1,1	0,3	0,84	1,8	1,0	1,7	0,7	0,6	0,88
Výrobky chemického průmyslu	8,3	0,6	0,93	37,5	5,0	2,2	7,6	1,6	0,89
Výrobky lehkého průmyslu	14,5	1,3	1,05	8,4	1,4	2,0	26,4	7,1	0,71
Výrobky metalurgie	9,6	1,8	0,87	6,2	2,2	1,7	3,2	1,8	0,73
Kovodělné výrobky	2,0	2,4	0,97	1,4	3,2	2,7	2,2	8,0	0,55
Výrobky kovozpracujícího průmyslu	58,8	1,5	1,05	42,9	2,1	2,8	46,4	3,5	0,67
- výrobky mechanického strojírenství	14,4	1,7	1,06	16,6	3,7	2,4	5,3	1,9	0,68
- elektrotechnika	16,8	1,7	1,20	8,1	1,5	2,5	21,7	6,5	0,74
- prostředky silniční dopravy	18,2	1,8	0,98	1,6	0,3	2,2	1,1	0,3	0,46
- přístroje, nástroje	1,5	0,5	1,00	12,6	7,7	4,4	5,3	5,1	1,04
Ost. výrobky zpracovatelského prům.	5,8	2,5	1,16	1,8	1,5	1,7	13,4	17,6	0,69

Příznivý vývoj cen v zahraničním obchodě je významnou podmínkou postupné konvergence české cenové úrovně a struktury. Vzájemná podmíněnost komparativní úrovně cen v zahraničním obchodě a komparativní hladiny domácích cen ovlivňuje odchylky nominálního kurzu od jeho parity. Kupní síla měn méně vyspělých zemí je na domácím trhu zpravidla vyšší než by odpovídalo nominálnímu kurzu. **Příznivý vývoj cen v zahraničním obchodě České republiky je významnou příčinou reálného i nominálního zhodnocování české koruny.¹**

¹ Problematika konvergence je předmětem studie J. Taušera, Nominální a reálná konvergence.